T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/581
KARAR NO : 2020/675
KARAR TR : 23.11.2020

ÖZET: 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fikrasının (1) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın, Kabahatler Kanunu'nun 3 ve 27/1. maddesi uyarınca ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K. İçecek Dağ. Paz.Turz. Otel. İnş.Tic ve San. A. Ş.
Vekili : Av. B.Ş.
Davalı : Tarım ve Orman Bakanlığı, Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Vekili : Av. H.Ö.

O L A Y : Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığının 07.10.2019 gün ve E.3042238 sayılı Alkollü İçki Piyasa Takip ve Kontrolü konulu yazısına istinaden, Ankara, Antalya, İstanbul ve İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüklerince yapılan resmi kontrollerde, davacı firma tarafından üretilen alkollü içkilerden alınan numunelerin, yapılan analizleri sonucu 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 24. maddesinin dördüncü fikrasına uygun olmadıklarının tespit edildiğinden bahisle, Antalya Valiliği İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 18.03.2020 gün ve 07-32-001, 07-32-002, 07-32-003, 07-32-004, 07-32-005, 07-32-006, 07-32-007, 07-32-008, 07-32-009, 07-32-010, 07-32-011, 07-32-012, 07-32-013, 07-32-014, 07-32-015, 07-32-016, 07-32-017, 07-32-018, 07-32-019, 07-32-020, 07-32-021, 07-32-022, 07-32-023, 07-32-024,
07-32-025, 07-32-026, 07-32-027 ve 07-32-028 sayılı kararları ile, davacı adına, 5996 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fikrasının "1" bendi uyarınca ayrı ayrı 27.877,00 TL olmak üzere toplam olarak 780.556,00 TL idari para cezası verilmiş;

Ayrıca, Antalya Valiliği İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 19.03.2020 gün ve K.D. No: 124 – 151 sayılı 28 adet Toplatılma İdari Yaptırım Kararı ile, yukarıda anlatılan nedenlerle bahsedilen ürünlerin 5996 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fikrasının (1) bendi uyarınca toplatılmasına da karar verilmiştir.

Davacı vekili, idari para cezalarının iptali istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

ANTALYA 5. SULH CEZA HÂKİMLİĞİ: 10.07.2020 gün ve D.İş No: 2020/1144 sayı ile, davacı hakkında, aromatize şarap bazlı içki üretiminde önceden uyarılmış olmasına rağmen ürünle-rine dışarıdan etil alkol kullandığı, alınan numunelerde insan sağlığına zararlı maddeler tespit edildiği gerekçesiyle, 4733 sayılı Kanun'un 8. maddesinin altıncı fikrası uyarınca Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından verilmiş tüm belgelerinin iptaline ilişkin işlem tesis edildiği ve davacının bu işlemin iptali istemiyle Antalya 1. İdare Mahkemesine dava açtığı belirtilerek, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin sekizinci fikrası uyarınca idari para cezasına karşı yapılan itirazın çözümünün de idare mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle başvurunun görev nedeniyle reddine karar vermiş, verilen karara davacı vekili tarafından yapılan itiraz, Antalya 6. Sulh Ceza Hâkimliğinin 17.08.2020 gün ve D.İş:2020/2541 sayılı kararı ile, davalı vekili tarafından yapılan itiraz, aynı Mahkemenin 29.09.2020 gün ve D.İş:2020/3052 sayılı kararı ile kesin olarak reddedilmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANTALYA 5. İDARE MAHKEMESİ; 22.09.2020 gün ve E:2020/747 sayı ile, 5326 sayılı Kanun'un 27/8. maddesinin uygulanabilmesi için, idari yaptırım kararlarının aynı işlem kapsamında tesis edilmesi gerektiği, dava konusu uyuşmazlıkta ise davacı şirkete ait belge iptallerinin Tarım ve Orman Bakanlığı Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığının işlemleri ile 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının düzenlenmesine Dair Kanun'un 8. maddesinin altıncı fikrası uyarınca tesis edildiği, dava konusu idari para cezalarının ise 5996 sayılı Kanun uyarınca verildiği, dolayısıyla farklı mevzuatlar kapsamında tesis edilen işlemlerin dava konusu edilmesi halinde Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin sekizinci fikrasının uygulama alanı bulamayacağı, ayrıca ürünlerin toplatılmasına ilişkin olarak verilen kararın

da adli yargı yerinde dava konusu edildiği ve adli yargı yerince görevsizlik kararı verildiği anlaşılmışsa da, toplatma kararının da 5996 sayılı Kanun kapsamında tesis edildiği ve 5996 sayılı Kanunda kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği dikkate alındığında idari para cezalarına karşı açılan davanın görüm ve çözümünün, anılan Kanun'un 27. maddesinin birinci fikrası gereğince adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesinin Burhan ÜSTÜN'ün başkanlığında, Üyeler Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 23.11.2020 tarihli toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 40. maddesinin birinci fikrasının (l) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılmıştır.

5996 sayılı Kanun'un, "Amaç" başlığı altında düzenlenen 1. maddesinde, " Bu Kanunun amacı, gıda ve yem güvenilirliğini, halk sağlığı, bitki ve hayvan sağlığı ile hayvan ıslahı ve refahını, tüketici menfaatleri ile çevrenin korunması da dikkate alınarak korumak ve sağlamaktır.";

"Kapsam" başlıklı 1. maddesinde, " (1) Bu Kanun, gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme ile yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarını, bitki koruma ürünü ve veteriner tıbbî ürün kalıntıları ile diğer kalıntılar ve bulaşanların kontrollerini, salgın veya bulaşıcı hayvan hastalıkları, bitki ve bitkisel ürünlerdeki zararlı organizmalar ile mücadeleyi, çiftlik ve deney hayvanları ile ev ve süs hayvanlarının refahını, zootekni konularını, veteriner sağlık ve bitki koruma ürünlerini, veteriner ve bitki sağlığı hizmetlerini, canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye giriş ve çıkış işlemlerini ve bu konulara ilişkin resmî kontrolleri ve yaptırımları kapsar.

(2) Kişisel tüketim amaçlı birincil üretim ile kişisel tüketim amacıyla hazırlanan gıdalar bu Kanunun kapsamı dışındadır." denilmiş;

"Gıda ve yemde izlenebilirlik ve etiketleme, sunum ve reklâm ile tüketici haklarının korunması" başlığı altında düzenlenen 24. maddesinde, "(1) Gıda veya yem işletmecileri izlenebilirliği sağlamak amacıyla, üretim, işleme ve dağıtımın tüm aşamalarında, sorumluluğundaki gıda veya yemin, gıda veya yeme ilave edilecek her türlü maddenin ve gıdanın elde edildiği hayvanın takibinin yapılabilmesi için, bir sistem oluşturmak ve talep hâlinde bu bilgileri Bakanlığa sunmak zorundadır.

(2) Piyasaya arz edilecek gıda ve yem, izlenebilirliği sağlamak amacıyla, uygun şekilde etiketlenmek veya Bakanlıkça belirlenecek bilgi ve belgelerle uygun şekilde tanımlanmak zorundadır.

(3) Gıda ile ilgili özel mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, gıdanın ve yemin şekli, görünümü, ambalajı, kullanılan ambalaj malzemesi, tasarlanma ve sergilenme şekli, her tür yazılı veya görsel basın aracılığı ile sunulan bilgi dâhil, etiketlenmesi, tanıtımı, reklâmı ve sunumu tüketiciyi yanıltıcı şekilde yapılamaz.

(4) Gıda ve yemde taklit ve tağşiş yapılamaz.

(5) Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ile belirlenir.";

"Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar" başlığı altında düzenlenen 40. maddesinde ise, "Gıda ve yem ile ilgili yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

(…….)

l) 24 üncü maddenin dördüncü fikrasına aykırı olarak taklit ve tağşiş yapanlara onbin Türk Lirası idarî para cezası verilir, taklit ve tağşiş edilmiş ürünlere el konulur ve mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir." hükmü yer almıştır.

Olayda, davanın, 5996 sayılı Kanun'un 40. maddesinin birinci fikrasının (l) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açıldığı, 5996 sayılı Kanun uyarınca verilen toplatma kararının mülkiyetin kamuya geçirilmesi amacıyla verildiği ve 5996 sayılı Kanun'da idari para cezası ile mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olarak verilen idari tedbirlere karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği anlaşılmıştır.

Öte yandan, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiş;

Anılan Kanun'un birinci maddesinde, "Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,

b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları,

c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,

d) İdari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,

e) İdari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır" denilerek Kanunun amaç ve kapsamı belirlenmiş; ikinci kısmında yer alan 32 ila 43. maddelerinde, Türk Ceza Kanunu kapsamı dışında kalan çeşitli kabahatler sayılarak, bu

eylemlere yaptırımlar öngörülmüştür.

Aynı Kanun'un 2. maddesinde, "kabahat" deyiminden, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı; 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların "idari para cezası" ve "idari tedbirler"den ibaret bulunduğu; "idari tedbirler"in de mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu belirtilmiştir.

Kanun'un "Mülkiyetin kamuya geçirilmesi" başlıklı 18.maddesinde de:

"(1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

a) Kullanılmaz hale getirilmesi,

b) Niteliğinin değiştirilmesi,

c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirilebilir. Belirlenen süre zarfında koşulun yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşyaya el konulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.

(4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

(5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idari para cezası veya başka bir idari yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.

(6) Kaim değerin mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.

(7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.

(8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir" denilmiş; "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin birinci fıkrasında, "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir." düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 5996 sayılı Kanun'da idari para cezasına karşı itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Antalya 5. İdare Mahkemesi'nce yapılan başvurunun kabulü ile Antalya 5. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 10.07.2020 gün ve D.İş No: 2020/1144 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Antalya 5. İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Antalya 5. Sulh Ceza Hâkimliğince verilen 10.07.2020 gün ve D.İş No: 2020/1144 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA 23.11.2020 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Burhan	Şükrü	Mehmet	Birol
ÜSTÜN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN